

ASCOLTA

39. årgang · Nr. 4
Februar 2021

Danmarks første Brünnhilde

Komische Oper Berlin

La Voix Humaine

- et nødvendigt drama

Indhold

- 1 Forsiden:**
Sine Bundgaard *La Voix Humaine* på Det Kongelige Teater. Foto: Camilla Winther / DKT
- 3 Leder**
Vi kipper med flaget!
- 4 Operanoter**
Ny leder af Flagstad festival
Den Jyske Opera får ny formand
Operaen i Midten får tilskud
Italiensk gæstedirigent på DKT
Fortsætter med danske operaer
Operaeksperiment hædres
Skriver på operaens historie i Danmark
Herolds samling af breve solgt
- 10 Danmarks første Brünnhilde**
Fra balletbarn til kongelig sopran
- 18 Pladescenen**
Ennas *Kleopatra* og Beethovens *Fidelio*
- 21 Et operahus og dets historie**
Komische Oper Berlin
- 31 Operakalenderen**
Lige til at tage ud og gemmel!
- 36 Ascolta anmelder**
En kamp for livet: *Intet*
Et nødvendigt drama: *La Voix Humaine*
Mellem to kulturer: *The Doll Behind the Curtain*
- 44 Kærlighedsfesten**
Om Poul Schierbeck og hans eneste opera
- 49 Beethoven 250 år**
Historien om *Fidelio* på Det Kongelige Teater
- 56 Portræt**
Ellen Larsson
- 59 Mærkedage**
- 61 OV-lokalt**
kommende DVD-aftener mm.

Medlemsblad for foreningen
OPERAENS VENNER
Udgiver: Operaens Venner
www.operaensvenner.dk
ISSN 0900-6354

Redaktionsgruppe:
Kim Reich (KR)
mail@kimreich.com Tlf.: 5050 2016
Ansv. redaktør

Henrik Marcussen (HM)
henrikmarcussen@outlook.com
Tlf.: 4142 2684

Anne Holm (AH)
enna.mloh@gmail.com Tlf.: 2682 1911

Kirsten Neel Harry (KNH)
knh@xtrahand.dk Tlf.: 2165 3499

Pia Fossheim (PF),
billedredaktør, dtp, annoncer
fossheim@webspeed.dk Tlf.: 2287 8044

Bestyrelse, udvalg
og lokal-afdelinger: Se side 63

Tryk: Specialtrykkeriet Arco A/S

Distribution: PostNord

Reklamationer over leveringen
rettes til kasserer Hanne Brenøe
hanne@brenoee.dk Tlf.: 3810 0797

Et Abonnement på ASCOLTA er samtidig et
medlemskab af Foreningen Operaens
Venner. Årskontingentet er 400 kr. og 450 kr.
for to samboende. Pensionister over 65 år
betaler 250 kr., samboende 330 kr.

Næste nummer udkommer 1. april 2021
Redaktionel deadline 1. marts 2021
Annonce-deadline: 7. marts 2021

Fotos i Ascolta er så vidt muligt clearet med rettighedshavere. Skulle nogle være overset, er det sket utilsigtet, og retmæssige krav vil ved henvendelse til redaktionen blive honoreret, som var retten indhentet i forvejen.

Vi kipper med flaget!

Af Kim Reich

Godt nytår!

Her ved årsskiftet er en ny fire-årig aftale for Det Kongelige Teater trådt i kraft. Den blev stille og roligt forhandlet på plads i efteråret 2020 og bag aftalen står Socialdemokratiet, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten, Konservative og Alternativet. Efter flere års kulturpolitisk tørke er der grund til at kippe med flaget - ikke mindst fordi aftalen vil smitte af på operativet overalt i Danmark.

DKT har været pålagt besparelser over en bred kam, men det første vendepunkt kom i efteråret 2019, hvor teaterchef Kasper Holten som led i en ny vækststrategi loftede Det Kongelige Kapel tilbage på normale arbejdstids- og lønforhold. Nu ligger der så en aftale, der reelt bakker op om strategien - bl.a. med

nye initiativer for børn og unge i hele landet samt et løfte til aftalepartierne om, at endnu flere danskere skal have mulighed for at opleve glæden ved at overvære Det Kongelige Teaters forestillinger. Det kan være i TV og på turné, men måske også via den nye digitale platform KGL Xtra, som var en af nyskabelserne i 2020.

Politikere og presse har det med at skære historierne til efter mindste fællesnævner. Derfor kan man få det indtryk, at forhandlingerne kun har handlet om, at DKT ikke for statsmidler må konkurrere med de private musicalteatre, der i øvrigt også har fået støtte enten som egnsteater eller på anden vis. I en lang periode med bl.a. omprioriteringsbidragets kassedræn har det i min optik været helt naturligt, at Det Kongelige Teater har satset på at få flere billetindtægter i kassen ved træfsikre musicalhits

og så havde Kasper Holten fat i en vigtig pointe, da han i et læserbrev i Berlingske sidste år påpegede, at vi skal passe på med ikke at se ned på alle de mange tusind mennesker, der elsker denne genre. "Naturligvis skal de også kunne finde oplevelser på Det Kongelige Teater. De bidrager til nationalscenen over skatten," skrev han.

Tilbage står, at der på Finansloven for 2021 er afsat 536,6 mio. kr. til Det Kongelige Teater og at bevillingen i de tre følgende år lander på 542,0 mio. kr. Med i det samlede beløb er en merbevilling på 20 mio. kr., der på vandrørene godt kan tolkes som et plaster på såret for de magre år. Teaterchefen, der i optakten til forhandlingerne i det mindste bad om arbejdsro i de kommende år, har fået meget mere end det.

Og han må gerne spille musicals! ■

WWW.OPERAENSVENNER.DK

Af Kim Reich

Ny ung leder af Flagstad Festival

Med Bernt Ola Volungholen har Kirsten Flagstad Festival fået en af Norges yngste kunstneriske ledere. Baritonen, der er født i 1989, er uddannet ved Norges musikkhøgskole i Oslo og Operaakademiet i København.

Volungholen er i Norge allermest kendt for rollen

Bernt Ola Volungholen

Leif Lønsmann

Foto:Scanpix

som Papageno i Mozarts *Trylleflojten*, som han har sunget et utal af gange også uden for landets grænser. I Oslo sang han rollen på klingende hedmarksdialekt i Mørk Eidems version på Den Norske Opera & Ballett og til publikums store begejstring. Udover et fast engagement ved Luzerner Theater i Schweiz har han også sunget flere gange på den berømte festival - sidst Black Minister i Herbert Fritsch opsætning af Ligetis *Le grand Macabre*. ■

Den Jyske Opera får ny formand

Kulturminister Joy Mogensén har udpeget nye medlemmer til bestyrelserne for Aarhus Teater,

Odense Teater, Aalborg Teater, Den Jyske Opera og Folketeatret. Leif Lønsmann er således ny formand for Den Jyske Opera, hvor han afløser Lene Skovgaard Sørensen.

Leif Lønsmann har bestridt et utal af lederposter i Danmarks Radio, hvor han har været radiodirektør, musikchef og senest chef for DR Koncerthuset. I dag arbejder han efter eget udsagn som altnuligmand inden for medier, kultur og ledelse. Ny i bestyrelsen er endvidere Fleming Voetmann, der er vicedirektør i F.L. Smidth samt endnu et medlem, der endnu ikke er udpeget. Med i DJO's bestyrelse er endvidere dirigent Per Joachim Gustavsson,

Mette Ingeborg Bryndum, der er administrativ chef på teatret Sort/Hvid og operasanger ved Den Jyske Opera Birgitte Mosegaard Pedersen. ■

Kvart million kroner til Operaen i Midten

Operaen i Midten modtog fornylig en kvart million kroner til kulturaktiviteter i Midt- og Vestjylland. Det var det lille operakompagnis forestilling Operakarrusellen, der fik del i Kulturministeriets aktivitetspulje for november og december sidste år.

Forestillingen blev opført 11 gange i Struer, Holstebro, Vemb, Ikast-Brande og Nørre Snede. Belægningsprocenten var på 78 %, hvilket må siges at være en succes i denne coronatid. Operaen i Midten, som hører til i de fire kommuner Ikast-Brande, Herning, Struer og Holstebro modtager tilskuddet på baggrund af gennemførelse af publikumsrettede kulturaktiviteter i årets sidste to måneder. Tilsagnet blev givet blot to dage efter at Kulturministeriet havde modtaget ansøgningen. ■

Forestillingen Operakarrusellen var med til at åbne Herning Opera Festival i august måned 2020.

Foto: Bent Tilsted.

Ny gæstedirigent for Det Kongelige kapel

Italienske Paolo Carignani er fra sæsonen 2021/22 og tre år frem udnævnt til ny chef-gæstedirigent for Det Kongelige Kapel. Han er allerede et kendt ansigt på Det Kongelige Teater, hvor han senest har medvirket ved opsætningen af Verdis *Simon Boccanegra*.

Paolo Carignani er fra Milano, hvor han dimitterede fra Giuseppe Verdi Konservatoriet i komposition, klaver og orgel. Han har dirigeret i mange italienske operahuse og flere af de mest prestigefulde internationale huse som Staatsoper Wien, The Met i New York, Bayerisches Staatsoper, Staatsoper Unter den Linden

Paolo Carignani. Foto: DKT

og Deutsche Oper Berlin. Fra 1999 til 2008 var Paolo Carignani musikchef for operahuset i Frankfurt am Main og i 2018/19 debuterede han på Teatro alla Scala i Milano med en ny produktion af *Ali Baba e i 40 ladroni* samt ved Bolshoi-teatret i *Maskeballet*.

"Paolo har høstet stor anerkendelse som dirigent på Det Kongelige Teater igennem flere år og vi ser frem til at forstærke vores

relation til Paolo, der er en vidunderlig dirigent og musiker især i det italienske repertoire, der er en så central del af vores kunstneriske vision", siger operachef John Fulljames. ■

Fortsætter med danske operaer

Den Jyske Opera fortsætter sin danske serie med yderligere tre operaer.

Serien indledtes med August Ennas *Kleopatra*, der i foråret 2019 kunne opleves på turné i hele landet. I august samme år opførtes Paul August von Klenaus *Michael Kohlhaas* i Musikhuset Aarhus og efter planen har Poul Schierbecks eneste opera *Fête galante* premiere efter 60 år i hi her den 4. februar 2021. I august 2021 er der verdenspremiere på Karsten Fundals nyskrevne opera *Inkognito Royal*, der handler om de mystiske omstændigheder ved Frederik d. 8.'s død i 1912. De næste to danske operaer, som publikum kan opdage eller genopdage, offentliggøres i henholdsvis november 2021 og 2022.

"Siden slutningen af 1500-tallet er der blevet komponeret mere end 90.000 operaer. Kun omkring 60 af dem opføres regelmæssigt og et fåtal er danske. Med Den Danske Serie udfolder og fejrer Den Jyske Opera rigdommen i dansk kultur og søger mod at udvide forståelsen af danskernes egen nationale arv", siger operachef Philipp Kochheim.

Operaserien er mulig-
gjort ved støtte fra Aage
og Johanne Louis-Han-
sens Fond. ■

Operaeksperiment hædres med pris

FEDORA, der også kal-
der sig for The European
Circle of Philanthropists
of Opera and Ballet, har
uddelt årets priser, der for
første gang også omfatter
en digital pris. Og her løb
den finske nationalopera
med førstepladsen for
det digitale operaprojekt
Laila.

Laila, af Esa-Pekka
Salonen, Paula Vesala,
Tuomas Norvio og Ekho
Collective, havde ver-
denspremiere i Helsing-
fors i august 2020. Den
interaktive forestilling
bød ikke på roller i gængs
forstand, idet musikken
og det visuelle udtryk
opstod i interaktion med
publikum. *Laila*, der
var en stor succes både
blandt publikum og an-
meldere, er en del af ope-
rahusets projekt Opera
Beyond, der handler om
at udvikle opera, skuespil
og ballet i nye kunstneri-
ske retninger baseret på

Laila tager form.

Foto: Ekho Collective

nye teknologier. ■

Pris til Emma Oemann

Efter den sidste opfø-
relse af Askepot på Den
Fynske Opera den 14.
november 2020 tildeltes
mezzosopran Emma Oe-
mann Lars Waage Prisen.

Prisen uddeles til en
yngre sanger, som har
medvirket i en operafore-
stilling på Den Fynske
Opera i perioden siden
sidste prisuddeling, og
som her har ydet en
talentfuld, kunstnerisk
præstation ud over det
sædvanlige. I forestil-
lingen spillede Emma
Oemann rollen som

Emma Oemann

Foto: Ard Jongma/Still Works

Askepot/ Cenerentola - en rolle, som hun sprang til med kun én uges varsel efter selv at have være sygemeldt tidligere i prøveforløbet. ■

Skriver på operaens historie i Danmark

Henrik Engelbrecht, der i operasammenhæng er her, der og alle vegne, modtog i 2020 H. C. Andersen-medaljen for arbejdet med bogen

Hjertet brast i toner - med H.C. Andersen i operaen - og kom dermed i klub med Henrik Koefoed, H.M. Dronningen, Bodil Udsen, Johan de Mylius, Johannes Møllehave og Knudåge Riisager. Og nu er han så i gang med det næste projekt, som er historien om opera i Danmark fra Christian den 4.'s første operaforsøg i forbindelse med et gigantisk drukgilde i 1634 frem til åbningen af Operaen på Holmen i 2005. Bogen er planlagt til udgivelse i april

2023. I skrivende stund er arbejdet at gå et betydeligt kildemateriale igennem i bøger og arkiver, ligesom der skal findes illustrationer på museer og hos private samlere eller som han selv påpeger: "Jeg er begyndt at lægge det puslespil, som skal fortælle historien om, hvordan operagenren i løbet af 371 år går fra at være en ufatteligt dyr, folkeligt udskældt og latterliggjort eliteforøjelse for kongehusets nærmeste til at være en helt naturlig del af

det nutidige scenekunst-udbud”. ■

Herolds samling af breve på auktion

Operasangeren Vilhelm Herold har en helt særlig status i dansk operas historie, var beundret af alle og havde en stor bekendtskabskreds. På en auktion fornylig hos Bruun Rasmussen var mere end 1000 breve, postkort og andre skriftlige artefakter fra hans omfattende samling under hammeren - herunder otte signerede breve forfattet af en af hans store beundrere, komponisten, dirigenten, musikforlæggeren og meget mere C. F. E. Horneman. Også et signeret fotografi med Edward VII, en større samling autografer fra datidens personligheder og ikke mindst den håndskrevne libretto af Carl Nielsens opera Saul og David var blandt de mange effekter. Vilhelm Herold, der var fra Hasle på Bornholm, debuterede på Det Kongelige Teater i 1893 og blev som en af tidens største tenorer udnævnt til Kgl.

Kammersanger i 1901. Han var berømt langt ud over Danmarks grænser og sang bl.a. ved en fest hos den engelske konge. Hans motto var efter sigende “Stemningen – ikke blot Stemmen”. Herold var ikke bare et musikalsk talent, men også en habil billedhugger. Han modellerede fortrinsvis sine venner og bekendte som malerne P. S. Krøyer og Michael Ancher. Hornemans breve til Herold er alle fulde af stemning og beundring, og de vidner om kunstnerkredse med højt til loftet og høje krav til kunsten.

Samlingen indeholdt personlige breve og hilsner fra et stort antal danske og udenlandske kulturpersonligheder. Den lille samling med breve fra Horneman til Herold dateret 1902-1906 var vurderet til 3.000 -4.000 kr., men blev solgt for 1.500 kr. Carl Nielsen gik til vurderingsprisen på 5.000 kr. og det største lot med 1000 breve til 24.000 kr. Den absolutte højdespringer var breve og postkort fra vennerne Krøyer og Ancher. De var vurderet til 3.000 - 4.000 kr., men gik for 13.500 kr. ■

Brevsamlingen fra Horneman.

Foto: Bruun Rasmussen auktioner.

Danmarks første Brünnhilde

Af Henrik Engelbrecht

”Det er med bevægelse og virkelig grebthed jeg skriver på denne ansøgning. Fru Johanne Brun er altså virkelig bleven således stillet at hun nu må anmode om selv den mest nødtørftige hjælp gennem legater og stipendier! Hvilken skæbne for en sådan kunstnerinde! Hvem husker ikke hendes pragtfulde virksomhed i vor opera og hvem kan uden den største undren høre på hendes sang den dag i dag? Fru Brun står endnu bestandig som kunstnerinde i fuld blomst, og man forstår ikke hvorledes det er muligt at vor operas ledelse kan afvise hende efter hende hjemkomst fra udlandet – ifald man overhovedet har i sinde at opføre Wagners værker og stor opera i det hele taget. Jeg vil antage, at Fru Brun selv vil oplyse den Rong'ske legatbestyrelse nærmere om hele sin stilling, som må forbavse ethvert menneske, og skal derfor kun indskrænke mig til at give hendes ansøgning, ikke blot min anbefaling, men min hele, fulde indsats som kunstner og min største

sympati som menneske i beundring for hendes åbne karakter og ærlige stræben.”

Sådan skrev ingen ringere end komponisten Carl Nielsen i 1926. Han havde fulgt sopranen Johanne Bruns karriere i alle de år han først spillede violin og senere dirigerede i orkestergraven på Det Kongelige Teater. Johanne Brun havde debuteret som balletbarn på Gamle Scene mere end 40 år tidligere, hun havde sunget Brünnhilde i den første danske opførelse af Wagners *Nibelungens Ring*, og nu var hun - i en alder af 49 år - i en både kunstnerisk og økonomisk desperat situation. Hun havde mistet hele sin opsparing under inflationen i Tyskland, og var ikke længere ønsket på sit gamle teater på Kongens Nytorv.

Historien begynder på Frederiksberg. Her blev Johanne født i 1874, og som 7-årig blev hun elev på Det Kongelige Teaters balletskole. Dengang var det helt almindeligt, at balletbørnene også gjorde tjeneste som sangere i de operaer, der krævede børnekore, og Johanne

debuterede faktisk som operasanger allerede som 10-årig i børnekoret i Bizets *Carmen*.

Den lille balletpige havde masser af muligheder for at opleve de lokale stjerner i Den Kongelige Opera. Især én person lagde hun mærke til - tenoren Frederik Brun. Efterhånden som Johanne blev ældre blev han også interesseret i hende, og i 1893 giftede den 41-årige tenor sig med den kun 18-årige balletdanser. Dengang var det normalt, at en danserinde opgav sin karriere i det øjeblik hun blev gift, men Frederik Brun havde allerede opdaget, at hans unge kone havde helt usædvanligt talent for en anden af teatrets kunstarter - nemlig hans egen:

”Hendes egentlige felt er som Wagnersangerinde. Men ved siden af vil hun sikkert med tiden blive en ypperlig koloratursangerinde...”

Johanne Brun fik sangundervisning hos de bedste lærere i byen, Fanny Gætje og dirigenten Frederik Rung. Men når hun kom hjem efter en sangtime, blev lærernes råd tit fejlet

